

verkoopt aan zijn broeder, de „particulier” W. F. Lichtenauer, met alle lusten en lasten voor een lijfrente van f 600,— 's jaars. De fiscus is hiermede al vast schaakmat gezet. Op 25 januari 1849 wordt de eenzaamheid naast de langzaam wegstervende broeder Franz, naar hij voorgeeft, te erg: na jaren schrijft hij weer aan Julius en bezweert deze spoedig over te komen: naar Duisburg kan hij nu met de spoor reizen. In Rotterdam behoeft hij slechts te vragen naar de muziekhandel van Lichtenauer of Schott. Misschien staat er wel een omnibus voor van Koens uit de Magere Varkenssteeg (Boymansstraat), die naast de Lichtenauers woont; die kan hij dan nemen. Wat Franz niet schreef was dat deze uitnodiging eigenlijk uitging van Louis, die de zaak niet dorst over te laten aan de muzikmaker zonder theoretische ondergrond. De doodzieke man kon niet rustig sterven in de gedachte, dat het bouwsel, hetwelk hij met zoveel moeite en zorg had opgetrokken, ineens zou storten en Franz mede zou verpletteren. In elk helder ogenblik deed hij een hartstochtelijk beroep op de laatste intellectuele reserve in zijn familie. De schoolmeester verweerde zich wanhopig: genegenheid voor zijn vak, gehechtheid aan zijn milieu (de beschrijving van een kegelavond is kostelijk) en liefde voor zijn vaderland verzetten zich tegen deze aandrang. Doch als hij na veertien dagen teruggaat, is de eed aan het doodsbed afgelegd. In Hannover teruggekeerd begrijpt hij zijn fout eerst ten volle en talmt hij met de beloofde liquidatie van zijn positie, terwijl de stervende in het kleine achterhuis bij elk geschuifel in de winkel de stap van de teruggekeerde meent te herkennen.

Het is 24 februari 1849. Nog juist binnen een jaar na de verkoop van de zaak gaat Louis des morgens om vijf uur de langgewenste rust in. Franz kan nu werkelijk eigenaar worden en haast zich nog vóór de begrafenis de cliëntèle op de hoogte te stellen: „De affaire zal door de ondergeteekende op dezelfde voet worden voortgezet, echter provisioneel op naam des overleedenen: blijve mij bij voortduring in uwe gunst en recommandaties aanbevelen, terwijl ik met de meeste accuratesse uwe orders zal blijven waarnemen”. De regeling is nog niet compleet: Schott weet nog van niets. Van 20 maart tot 2 april komt Carl weer confereren. De gelegenheid is gunstig. Franz werpt zich met hartstocht op zijn eindelijk verkregen vrijheid. Om 5 uur staat hij op; hij werkt van 6 tot 11. De omzet stijgt met 25 % tot f 28.000,— per jaar. Schott